

הרשמה לקליניקות המשפטיות לשנת הלימודים תש"פ, 2019-2020

הקליניקות המשפטיות מציעות לסטודנטיות ולסטודנטים למשפטים הזדמנות להתנסות מעשית מקצועית ברמה הגבוהה ביותר תוך שילוב עשייה חברתית ורפלקציה עיונית. השתתפות בקליניקה מהווה חוויה ייחודית של עבודה אישית עם עורכי דין מקצועיים ועם אנשי הסגל האקדמי שבפקולטה, ומזכה ב-8 ש"ס. במהלך השנה תוכלו לטפל בתיקים משפטיים אמיתיים וללמוד לבנות טיעון משפטי, תוך ליווי צמוד של עורכי הדין והלקוחות. עבור הלקוחות, אשר זוכים לייצוג משפטי בזכות הקליניקות, זוהי הגשמה של זכות הגישה לערכאות ושל הזכות לקבלת מידע משפטי, שהפכו, לצערנו, לנחלתם של מעטים. האתגר בעבודה המעשית בקליניקה הוא גדול והתמורה גדולה אף היא: תרומה חברתית, ניסיון מקצועי וחוויה ייחודית שלא תשכחו. ניסיוננו מלמד כי הקליניקות שינו לסטודנטים רבים את החוויה הלימודית בפקולטה, ולרבים מהם הייתה זו חוויה מכוננת גם להמשך דרכם המקצועית. הירשמו לאחת מהקליניקות על מנת שתוכלו גם אתם ליהנות ממסגרת מיוחדת זו.

שבע קליניקות מוצעות לשנת הלימודים תש"פ:

✓ זכויות ניצולי שואה וא/נשים בזקנה	✓ צדק סביבתי והגנה על זכויות בעלי חיים
✓ זכויות אדם	✓ זכויות בהליך הפלילי
✓ זכויות עובדים	✓ זכויות פליטים
	✓ תובענות ייצוגיות

**מפגש היכרות שבו יוצגו הקליניקות (כפי שכבר נמסר לכם בהודעה קודמת)
יתקיים ביום ב', 13.5.2019 בשעה 14:00 באולם 204.**

אם בעקבות מפגש ההיכרות תרצו לפגוש את הקלינאים ולשאול שאלות נוספות, תוכלו לעשות זאת בהגעה עצמאית למשרדי הקליניקות **ביום ד', 15.5.2019 בין 13:00 ל-15:00.**

המועד האחרון להרשמה - יום ד', 29.5.2019

הנחיות להרשמה מפורטות בעמוד הבא

הסבר קצר על אודות כל אחת מן הקליניקות ניתן למצוא בדפים הבאים.
כמו כן, ניתן למצוא מידע נוסף [באתר הקליניקות](#) ו**[בדף הפייסבוק שלנו](#)**.

על מנת להירשם לקליניקות:

1. מלאו את [הטופס המקוון](#), ובו בין היתר ציינו את הקליניקות שאותן אתם מבקשים בעדיפות ראשונה, שנייה, שלישית ורביעית.
2. שלחו את שלושת המסמכים הבאים במייל לכתובת TAclinic2020@gmail.com. את המסמכים יש לשלוח **סרוקים בקובץ PDF אחד**.
בשורת הנושא של המייל יש לרשום את הקליניקה שאותה אתם מבקשים **בעדיפות ראשונה**.
(א) טקסט קצר עד עמוד אחד הכולל לפחות אחד משני אלה:
✓ הסבר מדוע אתם מעוניינים להשתתף בקליניקה.
✓ סוגיה משפטית שעניינה או הטרידה אתכם ושהייתם שמחים לעסוק בה בקליניקה.
(ב) קורות חיים.
(ג) גיליון ציונים.
3. הגשת מועמדות לקליניקה **לתובענות ייצוגיות** כרוכה **בתנאים נוספים** שמפורטים בהמשך.

באמור, המועד האחרון להרשמה הוא יום ד', 29.5.2019.

רשימות המתקבלים יתפרסמו על לוח המודעות של הפקולטה בתחילת אוגוסט 2019.

לידיעתכם

- כל הקליניקות הן שנתיות.
- הרישום פתוח למי שיהיו בשנה"ל תש"פ תלמידי שנה בי ומעלה.
- הרישום פתוח לתלמידי שנה די רק אם הם יהיו תלמידים מן המניין לאורך שני הסמסטרים.
- העבודה בקליניקות מתחילה בתחילת שנה"ל תש"פ ומסתיימת בתחילת שנה"ל תשפ"א. משמעות הדבר היא כי ייתכן שתבקשו לעבוד גם בתקופות שבהן לא מתקיימים לימודים ועליכם להיות ערוכים לכך.
- בחלק מן הקליניקות עשוי להיערך ראיון אישי כחלק מהליך הקבלה.
- לא ניתן להשתתף גם בקליניקה וגם ב"אוניברסיטה בעם".

על הלימודים והעבודה המעשית בקליניקות

ההשתתפות בקליניקה כוללת לימודים עיוניים ולימודים מעשיים (קליניים). הלימודים העיוניים כוללים שיעור אחד בשבוע בן שעתיים לאורך השנה כולה, בהנחיית איש סגל אקדמי, המתקיים במתכונת דמוית סמינר. **הנוכחות בכל השיעורים העיוניים היא חובה.** הלימודים המעשיים כוללים עבודה בהנחיה אישית על ידי עורך דין קלינאי.

במסגרת העבודה המעשית, בהתאם לקליניקה שבה מדובר, הסטודנטים מקבלים בדרך כלל לטיפולם תיקים של לקוחות, כפי שיעשו בעתיד כשהיו עורכי דין. מכך נגזר, שמדובר במחויבות מלאה של הסטודנטים כלפי הלקוחות. **הטיפול בתיק קודם לעיסוקים אחרים.** לעתים נקבע בהתראה קצרה דיון בבית משפט, מועד להגשת כתב טענות או מפגש עם לקוח בתיק שבו מטפל הסטודנט. הדבר מחייב את הסטודנט להתפנות לצורך אותו עניין. במקרים אחרים נדרשת השקעה של שעות עבודה מרובות לצורך מחקר או הכנת מסמך משפטי. מניסיונו, גם סטודנטים שלוח הזמנים שלהם עמוס (בשל עבודה, לימודי תואר נוסף או כל סיבה אחרת) יכולים לעמוד בהצלחה במטלות. אולם לשם כך נדרשות **מוטיבציה גבוהה, מחויבות לעבודה בקליניקה וגמישות מסוימת בלוח הזמנים** של הסטודנט.

העבודה המעשית היא בהיקף של כ-8 שעות בשבוע, וכאמור עשויה להתפרש על פני כל השנה הקלנדרית, גם בחופשת הסמסטר ובחופשת הקיץ, עד לתחילת שנת הלימודים תשפ"א.

העבודה המעשית נעשית לרוב בזוגות אך הערכתה נעשית על בסיס אינדיבידואלי, ובהתאם לכך יינתן ציון מעשי אישי לכל סטודנט. ציון זה מהווה מרכיב משמעותי בציון הסופי בקליניקה (פרטים יימסרו על ידי כל קליניקה בנפרד, בראשית שנת הלימודים).

בצד האחריות המוטלת על הסטודנט לטיפול בתיק, וההשקעה הנדרשת כנגזרת מכך, ניסיונו מלמד שהעבודה המעשית השלובה בלימוד התיאורטי מהווה הזדמנות בלתי חוזרת לחוויה מספקת ומעשירה מבחינה מקצועית ואישית.

הקליניקה היא קורס שמזכה, כאמור, ב-8 ש"ס.

הקליניקה לצדק סביבתי ולהגנה על זכויות בעלי חיים

בעבודתה מבקשת הקליניקה להשמיע את קולם של אלה שאינם נשמעים. זאת, בין אם המדובר באוכלוסייה הסובלת מאי צדק סביבתי וקולה מודר או מושק, ובין אם המדובר בבעלי חיים שאינם יכולים להשמיע את קולם וזכאים לכבוד, חמלה ולחיים חופשיים מניצול.

מכיוון שהמשפט הסביבתי איננו תחום בתחום משפטי אחד, העבודה בקליניקה נוגעת בתחומי משפט רבים ומגוונים וביניהם: המשפט המינהלי, המשפט החוקתי, המשפט האזרחי (כגון נזיקין, קניין ותובענות ייצוגיות), דיני התכנון והבניה ודיני הגנת בעלי חיים.

לקידום תפיסתה פועלת הקליניקה במגוון ערוצים וכלים משפטיים, כגון: מיגור מפגעים סביבתיים-בריאותיים דוגמת זיהום האוויר במפרץ חיפה, אתרי פסולת פיראטית והשלכות סביבתיות של משקי החי; קידום תחבורה ציבורית מקיימת באמצעות סיוע לפונים בהגשת תביעות קטנות; ונקיטה בהליכים להרחבת ההגנה על בעלי החיים ומעמדם המשפטי, לאכיפת איסור ההתעללות בהם ולשינוי מדיניות.

בהתאמה, הסטודנטים והסטודנטיות מעורבים/ות בכל קשת הפעילויות הכרוכות בטיפול בתיק: מהשתתפות בפגישות הכנה, המשך בניתוח המשפטי ובכתיבת כתבי טענות; ביצוע מחקרים משפטיים וניתוחם בחוות-דעת ובניירות עמדה; ניסוח הצעות חוק וליווי שלהן במסגרת ההליך הפרלמנטרי בכנסת ועוד.

המשפט הסביבתי ודיני הגנת בעלי החיים הם ענפים מתפתחים ומרתקים בעשייה המשפטית, כמו גם במחקר האקדמי. החלק העיוני בקליניקה כולל היכרות עם החשיבה הסביבתית העכשווית ויסודות בזכויות בעלי חיים, תוך בחינת ההקשרים הפוליטיים והחברתיים של סוגיות אלו ונקודות ההשקפה ביניהן.

הקליניקה לזכויות ניצולי שואה וא/נשים בזקנה

הקליניקה תעסוק במפגש רב הרבדים בין עולמם של הזקנות והזקנים בישראל, על ניצולי השואה שבהם, לבין היבטיו השונים של המשפט.

העבודה הקלינית תכלול התדיינות בערכאות המשפטיות והרפואיות הרלוונטיות בסוגיות של הכרה וזכאות של ניצולי שואה בישראל לתגמולים מהמדינה, השתתפות בהליכי חקיקה וקידום מדיניות. כמו כן תעסוק הקליניקה בסוגיות משפטיות הנוגעות לחייהם של כלל הזקנים בישראל, כגון: ביטחון סוציאלי, סיעוד, צרכנות, אפטרופסות ואוטונומיה בקבלת החלטות.

בשיעור האקדמי ננתח את ההסדרים המשפטיים הנוגעים לעולם הזקנה ואת השאלות החברתיות, הפסיכולוגיות והמוסריות הנלוות להם. כן נדון בתולדות ההסדרים המשפטיים לפיצויים עבור ניצולי השואה בישראל החל משנות החמישים ועד ימינו ונעמוד על הקשר בין מחקר היסטורי, זיכרון קולקטיבי והענקת פיצויים.

הקליניקה לזכויות בהליך הפלילי

לסטודנטים המשתתפים בקליניקה תינתן הזדמנות להכיר את ההליך הפלילי מזווית הראייה של הסניגור, הניצב לימין החשוד, הנאשם או האסיר מול מערכת אכיפת החוק במדינה, תוך הצגה רחבה של הפרספקטיבה והאינטרסים של כלל המשתתפים בהליך הפלילי.

ההשתתפות בקליניקה מאפשרת לסטודנטים לבחון באופן בלתי אמצעי "איך יכול אדם טוב להיות סניגור", וכן לבחון את הפער בין הייצוג של דמות הפושע בקולנוע ובטלוויזיה לבין המציאות.

הסטודנטים ייקחו חלק בהכנת התיקים ויסייעו לעורך הדין הקלינאי בייצוג בבתי המשפט ומול רשויות המדינה. התיקים שבהם טיפלה הקליניקה במהלך השנים היו מגוונים: החל בתיקי רצח וכלה באדם שכלבו נשך את אחת משכנותיו; תיקים עקרוניים בבית המשפט העליון לצד תיקים עובדתיים המנוהלים בבית משפט השלום.

המפגשים העיוניים בכיתה יוקדשו לבחינת נושאים פרקטיים ותאורטיים המתעוררים בהליך הפלילי, ובהם דילמות מרכזיות העולות במהלך ניהול ההליך. כמרצים אורחים בקורס ישתתפו ממלאי תפקידים רלוונטיים – שופטים, תובעים, סניגורים ועוד.

הקליניקה לזכויות אדם

הקליניקה עוסקת במגוון רחב של תחומים הקשורים בהגנה על זכויות האדם בישראל תוך התמקדות בזכויות של קבוצות מיעוט (המיעוט הערבי, להט"ב, בעלי מוגבלות ועוד). הקליניקה מתמחה בייצוג בבתי משפט במגוון ערכאות - בהליכים חוקתיים, מינהליים ואזרחיים. היא מייצגת הן פרטים והן ארגונים לא-ממשלתיים, שבשםם מוגשות עתירות ציבוריות.

הסטודנטים מעורבים בבחירת התיקים ואף ניתנת להם הזדמנות ייחודית להציע תיקים מטעמם. הסטודנטים שותפים בטיפול בתיק בכל שלביו והיבטיו - המפגש עם הלקוחות, כתיבת המסמכים המוגשים לבתי משפט, הכנת הטיועונים בעל-פה וכדומה.

הדיון התיאורטי במפגשים בכיתה יעסוק בהיבטים שונים של העיסוק האקדמי והמעשי בזכויות האדם. כך, לדוגמא, נדון בשאלת היחס בין זכויות אדם אזרחיות לזכויות אדם חברתיות, בשאלת פעילותו של עורך הדין המעוניין לקדם מטרות חברתיות (cause lawyering) ובדילמות שמעוררת פעילות מסוג זה. בכיתה גם נדון בתיקים שבהם מטפלים הסטודנטים, ונארח כמרצים פעילים מרכזיים בקידום זכויות האדם בישראל.

הקליניקה לזכויות פליטים

הקליניקה פועלת לקידומה של מערכת מקלט הוגנת בישראל על-פי עקרונותיה של האמנה הבינלאומית בדבר מעמדם של פליטים משנת 1951. עבודתה של הקליניקה נעשית הן במישור העקרוני של בחינה משפטית של מדיניות, חקיקה ונהלים (לעיתים על דרך של הגשת עתירות עקרוניות לבג"ץ) והן במישור הפרטני של ייצוג מבקשי מקלט אינדיבידואלים (בפני גופים מינהליים, בתי דין ייעודיים ובתי המשפט). הקליניקה פועלת במגוון נושאים הכוללים הגשת בקשות למעמד בישראל; שחרור ממשמורת (כליאה); נגישות לזכויות חברתיות ועוד.

הקליניקה מאפשרת לסטודנטים הזדמנות ייחודית להתנסות ביישום אמנה בינלאומית ביחס לחייהם ולזכויותיהם של מבקשי מקלט בישראל וכן מזמנת מפגש עם המערכת הבירוקרטית שמופקדת על הטיפול במבקשי מקלט בישראל.

הדיון התיאורטי בכיתה מתמקד בפרשנות הדין הבינלאומי ובפרט – אמנת הפליטים, ובמתח הטבוע בדיני הגירה בין עקרון ריבונות המדינה לבין זכויות האדם של המהגרים ומבקשי המקלט. השיעורים עוסקים גם בתפקידה של עורכת הדין החברתית בייצוג אחת האוכלוסיות המוחלשות ביותר כיום בחברה הישראלית.

במסגרת העבודה המעשית מראיינים הסטודנטים את הפונים, מנתחים את הפניות לאור דרישות האמנה לזכויות פליטים והמשפט החוקתי והמינהלי הישראלי, ומכינים בקשות למקלט או ערעורים על דחייתן. לשם כך הם יעברו הכשרה מעשית, שתכלול בחינה של עילת המקלט, התגברות על פערי שפה ותרבות וניתוח התנאים במדינות המוצא של הפליטים.

דיונים בנוגע לדילמות אתיות ולשאלות טקטיות ואסטרטגיות בניהול התיק המשפטי מתקיימים עם המנחים הקליניים של הקליניקה באופן שוטף.

הקליניקה לזכויות עובדים

הקליניקה פועלת לחיזוק מעמדם של עובדים חלשים בשוק העבודה, תוך שימוש בכלים משפטיים וארגוניים. בשנת הלימודים תשע"ט החלה הקליניקה לעסוק גם בקידום גישת זכויות עובדים לסחר בבני אדם.¹ הקליניקה מאפשרת לסטודנטים מגוון רחב במיוחד של תחומי פעילות ועשייה משפטית וארגונית. הסטודנטים עובדים על תיקי ליטיגציה כולל הכנת כתבי בית דין, הכנת דיונים וליווי עורכי הדין בבתי המשפט. כמו כן, נחשפים הסטודנטים למורכבות ולאתגרים הכרוכים במימושה של זכות ההתאגדות, באמצעות ליווי קבוצות עובדים בתהליך המרתק של ההתאגדות במקום העבודה, תוך הדרכה, העצמה ומתן סיוע משפטי בידי קבוצות חלוציות אלה. העבודה בקליניקה כוללת גם גיבוש של הצעות לשינויי מדיניות ושינויי חקיקה, תוך שיתוף פעולה עם ארגונים שונים מן החברה האזרחית, עבודה משפטית קהילתית וליווי משפטי של עמותות חברתיות בתחומים הקשורים לדיני העבודה. הסטודנטים ייחשפו לקשיים המייחדים קבוצות חלשות בשוק העבודה הישראלי, לרבות נשים ערביות ונשים בנות העדה האתיופית, בעלי מוגבלויות, מהגרי עבודה שחווים ניצול קיצוני בשוק העבודה, קורבנות סחר בבני אדם, ועובדים המועסקים בשיטות העסקה פוגעניות - כולם עובדים הנמצאים בשולי שוק העבודה הישראלי וחווים חסמים רבים בדרך לתעסוקה ובמהלכה. באמצעות הכלים שתוארו לעיל נפעל לקידום תעסוקה הוגנת של קבוצות אלו במציאות משפטית, חברתית ותרבותית מאתגרת.

את ההתנסות הקלינית מלווה פגישה עיונית שבועית עם המנחה האקדמית בה יידונו סוגיות משפטיות, פוליטיות וסוציולוגיות העולות מן המקרים בהם עוסקים הסטודנטים/ות. דיונים אלו, וכמוהם העבודה הקלינית, עוסקים גם בתפקידם של עורכי הדין בהנעת שינוי חברתי, תוך דיון בדילמות האתיות והאסטרטגיות של עריכת הדין בתחומי הפעילות של הקליניקה.

¹ This project receives funding from the European Research Council (ERC) under the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme (grant agreement No 756672).

הקליניקה לתובענות ייצוגיות

הקליניקה מאפשרת לסטודנטים הזדמנות לחוות את עולם הייצוג המשפטי לעומק ולהיחשף לכלי משפטי חשוב - התובענה הייצוגית, שבבסיסו עומדת יוזמה פרטית ושאיפה לפעול למען האינטרס הציבורי.

לקליניקה לתובענות ייצוגיות שלוש מטרות: האחת, מטרה חברתית והיא הגברת אכיפת הדין בישראל בתחומי המשפט האזרחי והרתעה מפני הפרתו. הקליניקה מפקחת על הליכים ייצוגיים ומגישה התנגדויות להסדרי פשרה בבתי משפט, כאשר יש חשש לפגיעה באינטרס הציבורי. בנוסף, הקליניקה החלה בהגשת תובענות ייצוגיות בנושאים חברתיים בעלי חשיבות ציבורית מיוחדת. מכיוון שבתובענה ייצוגית אחת מיוצגות זכויותיהם של רבים, לפעילות הקליניקה השפעה מצטברת רחבת היקף המיטיבה באופן מהותי עם פרטים רבים בחברה. המטרה השנייה היא חינוכית - חשיפת הסטודנטים לקשיים הקיימים באכיפת הדין ולתובענה הייצוגית ככלי המסייע לפתור קשיים אלו. המטרה השלישית אקדמית-מחקרית, והיא ליישם את התובנות התיאורטיות הקיימות בתחום התובענות הייצוגיות, בחיי המעשה.

העבודה בקליניקה נעשית בצוותים, כאשר כל צוות מטפל במספר תיקי ליטיגציה, תיקים בהם הגישה הקליניקה בקשה לאישור תובענה ייצוגית, התנגדות להסדר פשרה או עמדה עקרונית לבית המשפט, וכן בפרויקטים לשינוי חקיקה ומדיניות.

את העבודה הקלינית מלווים שיעורים תיאורטיים הנערכים אחת לשבוע-שבועיים. חלק מהשיעורים הינם הרצאות אורח, שאליהן מגיעים משפטנים מובילים בתחום התובענות הייצוגיות בישראל.

תנאים מיוחדים נוספים:

1. [בוטל]
2. קיימת **חובת השתתפות בשלושה ימי הכשרה** לפני תחילת סמסטר א' של שנה"ל תש"פ. ימי ההכשרה יתקיימו בתאריכים **22 עד 24 באוקטובר 2019** בין השעות 00:00-17:00.
3. הקבלה לקליניקה מותנית בראיון אישי. הראיונות יתקיימו בסוף סמסטר ב' תשע"ט, בתאריכים 6, 10, 11 ביוני 2019.